

Keilaillen kuntoon

Hämeenlinnassa järjestettiin kuurosokeiden keilakurssi syksyllä -95. Kurssi koostui kolmesta eri harjoituskerrasta. Jokaiseen kokoontumiseen sisältyi sekä keilailuteoriaa että heittoharjoituksia radalla. Kurssille osallistui kaikkiaan kahdeksan kuurosokeaa. Kullakin kuurosokealla oli mukanaan joko tulkki tai tukihenkilö.

Aluksi koko keilahalli eri tiloisiin ja laitteineen käytiin läpi tulkin tai tukihenkilön kanssa. Itse keilailussa tulkit ja tukihenkilöt avustivat keilaajaa hakemaan palloa, siirtymään heittopaikalle, hakemaan suuntaa ja suuntaamaan heiluriliikettä.

Tulkit ja tukihenkilöt näyttivät kuurosokean kädellä, mihin suuntaan keilapallo pitää heittää. Tämän jälkeen kuurosokea keskitettiin ja suoritti oman heittonsa. Tulkki tai tukihenkilö kertoi pallon liikkeen radalla sekä heittotuloksen.

Heittotulokset vaihtelivat rännipalloista kaatoon. Yksi humoristi ky-

syikin, tulisiko keilaajan kadota paikalta, jos hän ei saa yhtään keilaa kaatumaan heittosarjassaan. Kurssin vetäjä Jaakko Tiittanen vastasi, että kirjurille tehtävä on helppo, mutta keilaaja itse voi tuntea ahdistusta epäonnistumisesta.

Taktiilisesti viittoville kuurosokeille kerrottiin ensin harjoituksen sisältö ja sen jälkeen vasta harjoiteltiin heittämistä. Ne kuurosokeat, joilla on näönjäänteitä, pystyvät vauhdinottoon helpommin. Harjoittelun tuloksena myös täysin kuurosokeat pystyvät vauhtiaskeliin.

Keilailu on vaativa mutta antoisa harrastus. Kuurosokeiden kohdalla ongelmaksi voi muodostua tulkintuntien vähyys. Tukihenkilöiden avulla tämäkin harrastus tulee kuurosokeille mahdolliseksi. Kiitos mukana olleille kuurosokeille, tulkeille ja tukihenkilöille!

Marjatta Puromäki

TUNTOSARVI 22. vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Mäkelänkatu 52 A 00510 Helsinki.
Puhelin 90-396 041, tekstipuhelin 3960 4677, telefax 3960 4678.

Päätoimittaja: Liina Eloaho, **Toimittaja** Raili Karisaari.

Toimitusneuvosto: Eero Vartio, Martti Avila, Marja Heinonen, Anita Palo, Marja-Leena Roponen, Eila Särkimäki, Liina Eloaho, Raili Karisaari.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, hidasaänitteinä, videona sekä ruotsinkielisenä käännöksenä.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry.

Kesä-heinäkuu 6-7/1996

★ **Viesti on Vuoden Veistos s. 8**

★ **Kuulumisia kuurosokeiden Eurooppa-konferenssista s. 4**

★ **Maailma kuurosokean silmin s. 10**

Tässä lehdessä

Soittokierros.....	2
Pääkirjoitus	
Elämä omissa käsissä.....	3
Konferenssi ohi.....	4
Oikeuksia puolustamassa.....	4
Mitä kuuluu Islantiin, Puolaan ja Italiaan?.....	5
Millainen järjestö on EDbN?.....	7
Vuoden Veistos 1996.....	8
Daniel Alvarez.....	10
Keskustoimisto muutti.....	11
Myönteistä ajattelua voi harjoitella.....	12
Arlainstituutista ammattiin.....	14
Naisten Kympillä.....	15
Kenelle pajatson markat?.....	16
Terve SOS -messuilla.....	18
Apuväline-uutuuksia.....	19
Lukijoiden postia.....	20
- Iris Alkio	
- Hilikka Nieminen	
- Risto Ruusunen	
- Vilho	
Keilailen kuntoon.....	24

Antinkoti täytti vuoden

Soittokierroksella tavoitimme Jyväskylässä sijaitsevan Antinkodin johtajan **Risto Ojalan**. Mitä yksi-vuotiaalle Antinkodille nyt kuuluu? – Antinkoti on nyt ollut toiminnassa tasan vuoden. Ensimmäiset asukkaat muuttivat taloon vuosi sitten, heinäkuun 1. päivänä. Talossa asuu yhdeksän kuurosokeaa, kaikki asunnot ovat täynnä.

Työntekijöitä Antinkodissa on tällä hetkellä johtajan lisäksi 11, joista kaksi on paikalla öisin. Joitakin työntekijöitä on lähtenyt pois ja uusia on tullut tilalle. Kaikki työntekijät ovat suorittaneet A-tason viittomakielentutkimuksen.

– Niin asukkaat kuin työntekijätkin ovat kotiutuneet hyvin tänne Antinkotiin. Toimintaa on runsaasti. Viime syksynä Arlainstituutti aloitti täällä kolmivuotisen ammatillisen koulutuksen projektin, johon olemme saaneet rahoitusta EU:lta. Tämä Antinkotiprojekti valittiin tämän vuoden maaliskuussa myös Suomen edustajaksi EU:n Helios II -kilpailuun.

– Tämä ensimmäinen vuosi on sisään ajoa; toinen vuosi on vaikiutumisen aikaa, Risto Ojala toteaa.

Elämä omissa käsissä

Kuurosokeiden neljäs Eurooppakonferenssi on takanapäin. Voimme kerrata siellä puhuttuja asioita. Erään englantilaisen työntekijän mukaan hänen maansa eräissä osissa 30 minuuttia on kaikki aika mitä koskaan on käytetty kuurosokeiden palvelujen miettimiseen.

Kuurosokeus on haaste yhteisestä vastuusta kaikissa maissa. Kansainvälisen kokemuksen vaihdon tarkoituksena on levittää tietoa kuurosokeiden olemassaolosta ja palvelujen tarpeesta. Vamman tunnistaminen ja rekisteröiminen luovat pohjan palvelujen tarpeelle.

Viranomaisten tieto- ja taitotaso on heikkoa. Kuurosokeusalan työntekijät ovat aloittaneet kansainvälisen tietojen vaihdon perustamalla koulutukseen keskittyviä kansainvälisiä organisaatioita kuten IAEDB, EDbN ja NUD. Kuurosokeiden itsensä vaikutusvalta niissä on vähäinen tai olematon, koska vain harva kuurosokea on saavuttanut palkkaa nauttivan työntekijän aseman kuurosokeiden omassa järjestössä.

Unelmana on Kuurosokeiden Euroopan Unioni jossa kuurosokeat itse johtavat toimintaa päättäen itse puolestaan. Elämä on mahdollista ottaa omiin käsiin vasta sitten kun hyväksyy itsensä kuurosokeana ihmisenä, sellaisena kuin on. Elämän hallintaan kuuluu vastuunkantaminen, vastoinkäymisten sietokyky, pelottomuus uusia asioita ja ihmisiä kohtaan. Itsenäisyys ja riippumattomuus ovat mahdollisia vain jos ympärillä olevat ihmiset suostuvat käyttämään paljon aikaa ja kärsivällisyyttä täydellisen tiedon antamiseen.

Valikoidun tiedon ja valmiiden ratkaisujen tarjoaminen riittää kuurosokeilta mahdollisuuden päättää itse ja oppia päätöksensä seurauksista. Vapaus valita itse ja keskustella muiden ihmisten kanssa vaatii sopivia välineitä, tukea ja tietoa ulkopuolisesta todellisuudesta. Tähän todellisuuteen kuuluu kokemus ympärillä olevien ihmisten sokeudesta ja kuuroudesta tajuta käytettävissä olevat keinot auttaa minua ja muita kuurosokeita tekemään elämästämme itsemme näköisen taideteoksen.

Lämpimästi Pirkko Virtanen

- Yhdistyksemme tavoitteena on Islannin kuurosokeiden aseman parantaminen. Tarvitsemme enemmän koulutusta, kuntoutusta ja viittomakielen tulkkeja. Pyrimme ottamaan huomioon kunkin kuurosokean yksilölliset tarpeet eli yritämme löytää kunkin kohdalla ne vaikeudet, joissa hän tarvitsee eniten apua.

- Islannin kuurosokeiden määrästä ei vielä ole tarkkaa tietoa. Nykyään tiedämme heitä olevan noin 60-80. Islannin väkiluku on noin 200 000.

- Angela Pimpinella Italiasta, miten Italian kuurosokeilla menee?

- Olen melko tyytyväinen kuurosokeiden palveluihin. Silti etenkin tulkkipalveluiden parantamisen ja vapaaehtoistyöntekijöiden löytämisen eteen pitää tehdä vielä runsaasti töitä.

- Italiassa on paljon ongelmia, jotka koskettavat koko väestöä, eivät vain meitä kuurosokeita. Esi-merkiksi lukutaidottomuutta on vielä paljon, etenkin Etelä-Italiasa. Lukutaidottomuus eristää ihmiset ympäristöstään. Tämä ongelma koskee myös kuurosokeita.

- Valitettavasti on vielä tehtävää paljon töitä, jotta saamme muutettua perinteisiä asenteita vammaisia kohtaan. Kuurosokeat eivät oikeastaan tarvitse avustusjärjestöjä vaan sopivia välineitä kom-

munikointiin, jotta he voivat pitää yhteyttä ympäristöönsä.

- Miten menee, puolalainen Josef Mendrun?

- Puolalaisten kuurosokeiden suurimpia ongelmia ovat mielestäni tulkki- ja opaspalveluiden puute. Puolassa ei ole käytännössä vielä minkäänlaista koulutusta tulkeille.

- Olen tekemässä ehdotusta tulkikoulutuksen järjestämiseksi maassamme, ja olen saanut siihen paljon ideoita Suomesta. Tarvitsemme myös kirjallista oppimateriaalia tulkikoulutusta varten. LE

Millainen järjestö on EDbN?

Suomen Kuurosokeat ry:n puheenjohtaja Pirkko Virtanen on valittu Euroopan Kuurosokeiden Verkoston eli EDbN:n johtoryhmään tämän vuoden alusta alkaneelle 4-vuotiskaudelle.

Lex Grandia, EDbN:n sihteeri kertoi järjestön toiminnasta Eurooppa-konferenssissa.

- EDbN eli Euroopan kuurosokeiden verkosto on perustettu 1987. Se perustettiin kolmen muun Euroopan laajuisen järjestön (Helios, EBU ja ECRS) rinnalle. Aluksi se toimi nimellä ECDBS, Euroopan komitean kuurosokeiden sihteeristö. Pian yhdistys kasvoi sihteeristöstä todelliseksi järjestöksi ja sai uuden nimen: EDbN, Euroopan kuurosokeiden verkosto.

EDbN on kolmen eri ryhmän verkosto; siinä on kolme edustajaa jokaisesta Euroopan Unionin jäsenmaasta. Järjestön hallinnolliseen toimikuntaan kuuluu yhdeksän edustajaa: kolme kuurosokeaa, kolme perheenjäsentä ja kolme asiantuntijaa. Heidän lisäksi hallinnolliseen toimikuntaan kuuluvat sihteeri ja varainhoitaja, joka tällä hetkellä on Rodney Clark Britannian maasta. Puheenjohtaja valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Tällä hetkellä puheenjohtaja on Ann Thestrup.

EDbN:n tavoite on kuurosokeiden asemanparantaminen Euroopassa. "Tavoitteemme on täysi tasavertaisuus ja osallistuminen yhteiskunnassa. Haluamme olla eurooppalainen foorumi tiedon ja kokemusten vaihdolle kuurosokeuden alalla", sanotaan perustussäännössä.

EDbN järjestää seminaareja, konferensseja, opintomatkoja, kahdenkeskisiä ja monenkeskisiä mielipiteiden vaihtoja sekä henkilökunnan kehittämisohjelmia. EU:n lisäksi järjestö toimii tiiviisti Euroopan Neuvoston kanssa. Kaikki toiminta tapahtuu vapaaehtoistyön pohjalta, sillä järjestöllä ei ole varaa palkattuun henkilökuntaan.

Yhdeksän toimintavuoden aikana EDbN on järjestänyt yli 75 tapahtumaa. Vuoden 1992 jälkeen eräs tärkeimmistä projekteista on ollut Euco Unit, eurooppalainen yksikkö, joka toimii kuurosokeiden palveluiden ja henkilöstön kehittämiseksi. Yksikkö sijaitsee tällä hetkellä Tanskassa.

Eräs tärkeimmistä järjestön tehtävistä on myös oman uutislehden toimittaminen ja yhteyksien ylläpito, jotta ihmiset oppisivat tuntemaan toisensa eri maissa. RK

(Konferenssijulkaisu: Lyhennelmä Lex Grandian esitelmästä)

Urho Ikonen Viesti on Vuoden Veistos

"Siinä on kaunis muoto. Se symboloi jotakin positiivista. Se on muodokas ja tuntuva. Siinä on voimakas kierre ylöspäin." Näin kommentoitiin tämänvuotisen Vuoden Veistos -kilpailun voittanutta työtä, kuvanveistäjä **Urho Ikonen** pronssiveistosta nimeltä Viesti.

Vuoden Veistoksen valitsi tänä vuonna kansainvälinen raati. Voittajaveistoksen äänestykseen osallistui ihmisiä eri puolilta Eurooppaa. Kilpailussa oli mukana parikymmentä suomalaisten kuvanveistäjien tekemää veistosta. 86 henkeä kävi äänestämässä suosikkinsa töiden joukosta. Voittajatyö sai 13 ääntä.

"Täytyy myöntää, että uskoin itsekin pärjääväni kilpailussa", kuvanveistäjä Urho Ikonen nauraa. "Sain vuoden 1989 kilpailussa kunniamaininnan, ja siitä saamieni kommenttien perusteella uskalsin lähettää Viesti-työn kilpailuun mukaan."

"Huomasin jo silloin, että kuurosokeat oivaltavat hyvin abstraktia, ei-esittävää taidetta. On mielenkiintoista, että kuurosokeat ottavat vastaan ei-esittävää taidetta avoimin mielin ja ilman ennakkokäsityksiä. Uskon että Viesti-veistoksessa kuurosokeita puhuttelivat

juuri selkeät muodot ja abstraktisuus, "ei-esittävyys".

Oma paja Rekijoella

Veistäjä kertoo kehittäneensä Viesti-veistoksen aihetta jo 1970-luvulta lähtien. "Veistokseen liittyy yleismaailmallista symboliikkaa. Se kuvaa kosmista liikettä, toista ulottuvuutta."

Ikonen valaa pronssiveistoksensa itse omassa pajassaan Rekijoella, Salon lähellä. Siellä hän asuttaa vanhan maatilan rakennuksia. Veistäjä on kotoisin Helsingistä, mutta hän muutti kaupungista jo parikymmentä vuotta sitten. "Kuvanveistäjän ammattiin sopii maaseudulla asuminen. On oma rauha ja luontoa ympärillä."

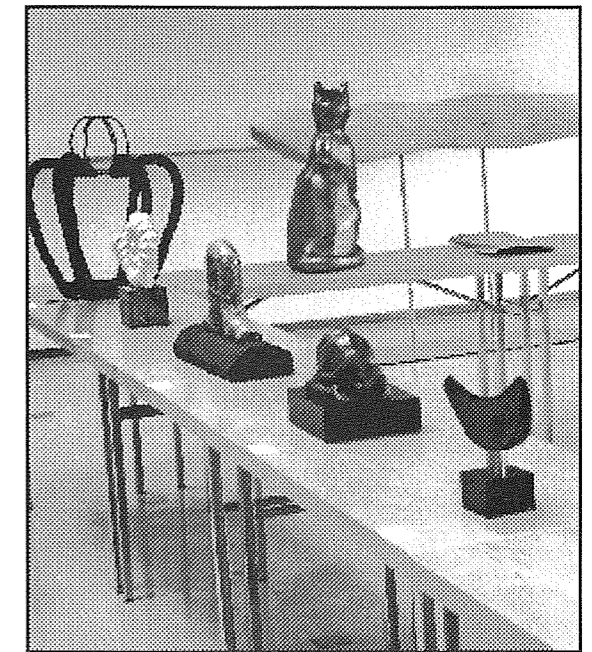

Ikonen on ollut jo yli 20 vuotta päätoimisena kuvanveistäjänä. Hän aloitti taiteilijan uransa opinnoilla Ateneumin iltakoulussa Helsingissä vuonna 1967. Vuonna 1970 hän jatkoi kuvanveiston opintojaan Kuvataideakatemiassa. Sieltä hän valmistui vuonna 1974. "Siitä lähtien olen elättänyt itseni kuvanveistolla."

"Laulu kuulle" sai kunniamaininnan

Veistoskilpailun kunniamaininnan sai kuvanveistäjä Anne Alhon työ "Laulu kuulle". Veistos on tehty pronssista ja kivistä. Se muistuttaa simpukkaa, jonka sisällä on helmi.

Alhon työssä valitsijoita miellytti erityisesti veistoksen muoto: "Veistos on kaunis ja hyvätuntuinen", "Se tuntuu pehmeältä ja mukavalta". Joku näki simpukassa syvällisempiäkin viestejä: "Simpukka on yhtä salaperäinen kuin ihminen."

Raili Mikkosen ihmishahmot viehättivät

Paljon ääniä saivat myös kuvanveistäjä Raili Mikkosen kaksi veistosta, jotka molemmat kuvasivat ihmishahmoja.

Nukkuvaa vauvaa tai sikiötä muistuttava pronssinen "Alku"-veistos oli monen mielestä koskettava, liikuttava ja elävän näköinen. Toisia se taas ahdisti ja toi mieleen kehitysmaiden nälkää näkevät vauvat.

Mikkosen puuveistos "Metsän tyttö nukkuu" kuvaa pulskaa, alastonta tyttöä, joka rentoutuu päiväunilla metsän helmassa. Veistoksen pinta on mukavan rosoinen, ei liian taiseiseksi hiottu.

Nukkuva metsän tyttö oli äänestäjien mielestä elämänläheinen, lämmin ja inhimillinen. "Puu tuo minulle elämän kosketuksen", "Veistos muistuttaa minua itseäni".
LE

Maailma kuurosokean silmin

"Maailman kuvaileminen täysin kuurosokealle henkilölle ei ole helppo tehtävä, sillä samaa kanavaa eli tuntoaistia käytetään sekä tiedon saamiseen ympäristön tapahtumista että siihen, mitä puhutaan ympärillä", kirjoittaa espanjalainen Daniel Alvarez Reyes. Hän puhui aiheesta kuurosokeiden konferenssissa. Ohessa lyhyt ote puheesta.

"Menetämme väistämättä tietoa sosiaalisessa ympäristössä, jossa ihmiset yleensä puhuvat hyvin nopeasti ja jossa tapahtumat seuraavat toisiaan nopeassa tahdissa. Sen tähden on hyvin tärkeää, että kehitämme kaikkia voimavarojamme mahdollisimman paljon, että tutkimme ja haemme kokemuksia maailmasta käyttäen kaikkea mielikuvitustamme ja että opimme hallitsemaan, niin paljon kuin mahdollista, kaikenlaisia tilanteita.

Mitä enemmän meille välitetään puolueetonta näköön ja kuuloon perustuvaa tietoa, sitä paremmin sopeudumme ympäristöömme. Ympäristössämme tapahtuvien ja sanottujen asioiden lisäksi on muitakin tärkeitä asioita, jotka auttavat meitä ymmärtämään ympäristöämme ja tuntemaan itsemme osaksi sitä:

Voimme saada tietoa suoralla kontaktilla koskettelemalla esineitä, tutki-

malla huoneita, liikkumalla niissä ja koskettelemalla niissä olevia esineitä. Meille tutuissa paikoissa voimme tunnistaa yksityiskohtia, esineitä ja määrittejä, jotka kertovat meille missä olemme ja minne olemme menossa. Voimme kehittää näitä taitoja hyvällä suunnistus- ja liikkumisohjelmalla. Siinä opimme muistamaan kaikki ne tärkeät yksityiskohdat, jotka meidän tulee kiertää ja joita voimme koskettaa kädellä tai kepillä. Keppi on eräänlainen käden jatke.

Kun kaksi ihmistä kommunikoi puheella, he voivat molemmat tarkkailla toistensa reaktioita ja tunteita ja toimia sen mukaan. Kuurosokean on hyvin vaikea huomata näitä tunteita ja reaktioita. Kommunikoidessamme suoraan toisten kanssa, käsiemme kautta, voimme kertoa onko toinen ihminen hermostunut, onko hän kiinnostunut keskustelusta vai täysin välinpitämätön; onko hän rentoutunut vai jännittynyt. Hänen käsiensä jatkuva liike saattaa kertoa että hän nauraa. Nämä ovat kaikki esimerkkejä suorasta reaktioiden ja tunteiden havaitsemisesta kommunikoidessa.

Meille on hyvin tärkeää tietää, mitä tunteita sanamme saavat aikaan toisessa, jotta voimme itse käyttäytyä sen mukaisesti. Näin tiedämme, naurako hän, vaikuttaako hän kiireiseltä, onko hän vakavoitunut. Kaikki tämä tieto auttaa meitä välttämään virheitä."

Keskustoimisto muutti keskelle Helsinkiä

Juhannusviikolla Suomen Kuurosokeat ry:n keskustoimisto pakasi tavaransa muuttolaatikoihin. Uusi toimisto sijaitsee Uudenmaankadun ja Fredrikin kadun kulmassa, Helsingin keskustassa. Aivan lähelle pääset raitiovaunuilla n:o 6, 10 ja 3T. Rautatieasemalta toimistolle on noin 15 minuutin kävelymatka.

Tilat omistaa Helsingin juutalainen seurakunta. Nyt tilat on suunniteltu ja remontoitu kuurosokeille soveltuviksi. Valaistuksen on suunnitellut Jukka Jokiniemi. Valoa on riittävästi ja valaisimet on sijoitettu niin, etteivät valot häikäise. Tilojen väriyksessä on huomioitu kontrastit ja näkyvyys.

Parasta on valoisa ja tilava neuvotteluhuone, jonne asennetaan kiinteä induktio. Meillä on nyt mahdollisuus pitää kokoukset omissa rauhallisissa tiloissa.

Sisäänkäynti on Uudenmaankadun puolella olevasta porttikäytävästä. Ulko-ovi on myös päivisin lukittuna, mutta oikealla puolella on ovisummeri. Paina mustaa nappia ja muutaman sekunnin kuluttua voit aukaista oven. Kävele suoraan eteenpäin hissille ja varo matkalla olevia rappuja. Toimistomme sijait-

see viidennessä kerroksessa, hissiä katsoen oikealla.

Vastapäätä, kadun toisella puolella on Finlands Svenska Synskadade rf, ruotsalainen näkövammaisjärjestö. Heidän kanssaan tulemme todennäköisesti tekemään enemmän yhteistyötä tulevaisuudessa. Samassa talossa on venäläinen kahvila. Vieressä talossa on myös Martta-hotelli, joka tarjoaa edullisia lounaita ja yöpaikkoja.

Toimistomme uusi osoite on:
Uudenmaankatu 28 A
00120 Helsinki
Puhelinvaihteen numero on:
(90) 5495 350 ja tekstipuhelin
(90) 5495 3526.

Jokaisella työntekijällä on myös suora numero, joihin voit soittaa myös tekstipuhelimella. Suorat numerot on julkaistu Kuurosokeiden Uutislehdessä 25/96.

Kutsumme sinut tutustumaan uuteen toimistoon heti kun olemme saaneet muuttolaatikat puretuksi.

Myönteistä ajattelua voi harjoitella

Olen tyhmä ja huono. En voi koskaan onnistua missään. Muut osaavat kaiken minua paremmin.

Tuttuja ajatuksia, ainakin minulle. Tuhlaan runsaasti aikaa sen miettimiseen, miten huono olen missäkin asiassa.

"Se miten ajattelet itsestäsi, myös toteutuu usein. Jos ajattelet olevasi huono ja saamaton, et varmasti uskalla tehdä asioita joista olet haaveillut. Kielteiset ajatukset eivät johdu siitä, että olet "oikeasti" huono vaan omasta, kaavoittuneesta ajattelustasi", lohduttaa terapeutti Iris von Harpe.

Ihmisen tapa ymmärtää ympäröivää maailmaa on ikään kuin kartta, Iris selvittää. Jokaisen ihmisen kartta on omanlaisensa. Kartta sisältää kaikki ne vaihtoehdot, jotka ihminen uskoo itselleen mahdollisiksi ja joiden mukaan hän luonnostaan toimii.

Jos ihminen saa jossain vaiheessa elämänsä mieleensä, että hän on huono oppimaan uutta tai muuten vain tyhmä, hän toimii jatkossa huomaamattaan tämän uskomuksen mukaisesti.

Iris neuvoo tutustumaan NLP:n ideoihin, joiden avulla voi opetella myönteisempää ajattelua. NLP eli neurolingvistinen prosessointi tarkoittaa tapaa, jolla ihminen voi harjoittelemalla muuttaa omia, kaavoittuneita ajatuksia itsestään ja maailmasta ympärillään. NLP:n ajatusten mukaan voin "ohjelmoida" mieleni ajattelemaan myönteisiä asioita kielteisten sijaan.

Mieltä ja ruumista ei voi erottaa

NLP perustuu ajatukseen, että ihmisen mieli ja ruumis kuuluvat yhteen. Niitä ei voi erottaa toisistaan. Mieli toimii ruumiin toimintojen kautta ja ruumis toimii mielen kautta.

Niinpä mielikuvat ja ajatukset vaikuttavat suoraan ruumiin toimintaan ja päinvastoin. Kuvittelemalla erilaisia asioita voi ohjata sitä, miltä itsestä tuntuu tai mitä ruumiissa tapahtuu.

Jos olen tottunut ajattelemaan huonoja asioita, olen totuttanut samalla koko elimistöni toimimaan näiden ajatusten mukaisesti. Näin toistan ikään kuin automaattisesti niitä tekemisen malleja, joihin olen itseni totuttanut.

Tutustumismatka omaan itseen

Ennen kuin yritän muuttaa omia tottumuksiani, minun on ensin tutustuttava itseeni, Iris opastaa. Miten olen tottunut toimimaan? Miten hahmotan maailmaa? Mitkä asiat ovat minulle tärkeitä? Oleellista on, että ihminen itse paneutuu itsensä tutkiskeluun ja kehittämiseen. Kukaan toinen ei voi minua muuttaa; vastuu kuuluu minulle itselleni.

"Ihmisen pitää miettiä omaa olemustaan, pyrkiä tulemaan omaksi itsekseen", Iris neuvoo. Jokaisella on mahdollisuudet tehdä mitä tahansa. Kysymys on vain siitä, miten omat voimavarat otetaan käyttöön.

"On löydettävä omat, luontaiset tavat tehdä ja oppia asioita. Joku oppii uusia asioita lukemalla kirjoja, toinen kuuntelemalle, kolmas kokeilemalla asioita käytännössä." Erilaisia oppimistapoja ei voi laittaa paremmuusjärjestykseen. Eri tavat toimia vain sopivat eri ihmisille.

Mielikuvaharjoittelua

Iris opastaa tapoja, joiden avulla mielikuvien muuttamista voi harjoitella.

"Tavoitteiden saavuttaminen tulee helpommaksi, jos pystyt kuvittelemaan itsesi tilanteeseen, jossa olet jo saavuttanut haluamasi. Sinun on siis pystyttävä pitämään halu-

amaasi tavoitetta itsellesi mahdollisena", Iris puhuu.

"Kun käyt mielessäsi etukäteen tavoitteessasi, mieti samalla, mitä tavoitteen saavuttaminen on sinulta vaatinut. Kenties kärsivällisyyttä, ahkeruutta, sitkeyttä."

Kun pystyn erittelemään mielessäni tavoitteen vaatimia ominaisuuksiani, tunnen itseäni ja tapojani toimia taas hieman paremmin.

Iris neuvoo myös, miten huonoja mielikuvia voi käsitellä mielessään. "Kuvittele mielessäsi jokin inhottava asia. Muuta mieleesi noussut kuva värillisestä mustavalkoiseksi ja pienennä se ajatuksissasi yhä pienemmäksi ja pienemmäksi, kunnes se vähitellen katoaa kokonaan. Inhottava asia poistuu mielestäsi."

"Myönteisen mielikuvan voi suurentaa mielessään suuremmaksi, muuttaa mielessä olevan kuvan värit kirkkaammiksi."

Kielteisiäkin tunteita saa tuntea

"Ikävien ajatusten ja oman masennuksen ei pidä antaa vallata mieltä. Tämä ei tarkoita, etteikö kielteisiä tunteita ja mielipahaa saisi tuntea lainkaan. Joskus tuntuu oikein hyvältä antaa itselleen lupa masentua. Tärkeätä on, että on oman itsensä herra ja pystyy itse auttamaan itsensä pois ikävistä mielikuvista ja masennuksesta", Iris muistuttaa. LE

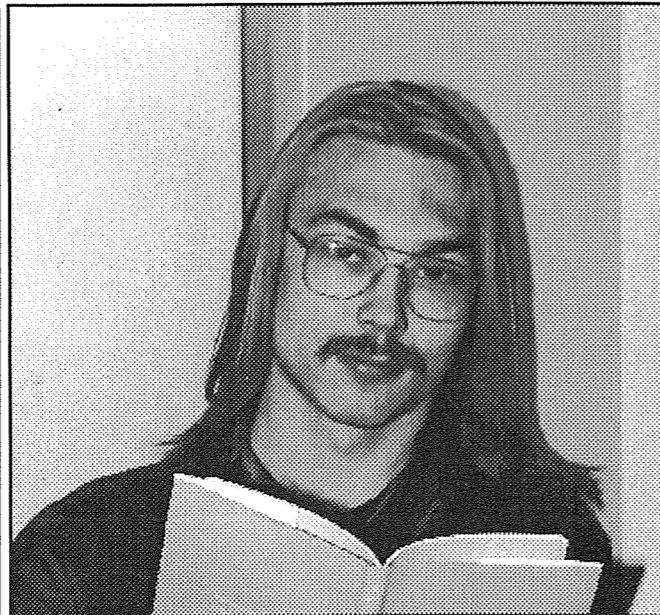
Arlainstituutista ammattiin

Arlainstituutissa on menossa lukukauden viimeiset viikot. Oppilaat ahkeroivat tenttien parissa. Opettajille lukukauden päätyminen merkitsee monia kokouksia ja tulevan lukuvuoden suunnittelua. Näin kertoi kouluavustaja **Marjo Pylväinen**, joka on päätyneen lukuvuoden aikana avustanut pistekirjoituksen oppitunneilla ja tehnyt oppimateriaalia tietokoneella.

- Tänä lukuvuonna Arlassa on ollut paljon erilaisia tapahtumia, esimerkiksi avoimien ovien päivä ja erilaisia teemapäiviä. Arlan työntekijöitä on ollut myös Jyväskylässä Antinkodissa, kuurosokeiden nuorten palvelukodissa. Työntekijät opettavat ja ohjaavat asukkaita itsenäiseen elämään ja mahdolliseen työntekoon.

Kesäkuun alussa Arlassa valitaan uudet opiskelijat seuraavaksi lukuvuodeksi. Tänä vuonna Arlassa on ollut viisi kuulonäkövammaista opiskelijaa. Heistä kolme valmistui ammatteihinsa tämän lukuvuoden aikana.

Marko Suihkonen on kotoisin Varkaudesta. Marko on 24-vuotias ja hän valmistui verhoilulinjalta huonekalujen verhoilijaksi ja entisöijäksi.

Marko Suihkonen on tyytyväinen linjavalintaansa. Hän on viihtynyt Arlassa, opiskelu ei ole ollut sen kummempaa kuin muuallakaan. Marko on käynyt kyselemässä töitä, mutta vasta juhannuksen jälkeen hän saa tietää tilanteen. Jos töitä ei ole, Markon täytyy suunnitella tulevaisuutta uudelleen.

Ari-Pekka Ahonen Vaasasta täyttää kesällä 30 vuotta. Ari-Pekka valmistui talouslinjalta. Hän ei vielä tiedä, mitä aikoo tehdä tulevaisuudessa, mutta linjavalintaansa hän on tyytyväinen.

Opiskelu kuulonäkövammaiselta Ari-Pekalta on Arlassa sujunut hyvin. Viittomakielentulkki oli mukana lähes jokaisella oppitunnilla. Ari-Pekka toivoo, että Arlassa olisi enemmän viittomakielen taitajia.

Tarja Kojo asuu Vantaalla ja on 35-vuotias. Tarja opiskelee kuntotohoitajalinjalla ja valmistuu keväällä -97. Tarja on koulutukseltaan mielisairaanhoitaja, mutta heikentyneen näön ja kuulon vuoksi hänen täytyi vaihtaa ammattia. Tarja viihtyi hoitotyössä ja halusi jatkaa opiskelua hoitoalalla. Hän on tyytyväinen linjavalintaansa. Tarjalla on vielä virka entisessä työpaikassa ja on mahdollista, että hän voi vaihtaa sen kuntotohoitajan työhön.

Leena Jäntti on opiskellut tänä keväänä valmentavalla linjalla. Leena asuu Tampereella. Tämän jutun kirjoittamisen aikoihin Leena ei ollut tavoitettavissa, joten emme saaneet hänen mietteitään tähän juttuun.

Lauri Silvennoinen, 48, on syntynyt Helsingissä ja asunut koko ikänsä pääkaupunkiseudulla. Kuulovammainen Lauri käytti oppitunneilla apunaan FM-laitetta. Lauri opiskeli perusmekaniikan kurssilla ja valmistui viime joulukuussa.

Tänä keväänä hän aloitti yksityisrittäjänä starttirahan turvin. Tämän vuoden Lauri on voinut työskennellä Arlan tiloissa, mutta tulevaisuudesta hän ei vielä tiedä. Polkupyörien korjaaminen on kausiluonteista työtä ja se vähän huolestuttaa Lauria. Hänen on keksittävä myös jotain muuta työtä, silloin kun pyörien korjausta ei ole.

Mars matkaan!

Kevään valtakunnallinen liikunta-tapahtuma, Naisten Kymppi, järjestettiin Helsingissä 26. toukokuuta. Tapahtuma houkutteli Helsingin olympiastadionille yli 18 000 reipasta naista eri puolilta Suomea. Suomen Kuurosokeat ry. osallistui tapahtumaan 15 hengen joukkueena. Mukana, oli kuurosokeita, tukihenkilöitä sekä keskustoimiston väki - yhteisenä tunnukseksi yhdistyksen oma pu-nainen nimikkolippis.

Naisten Kymppi alkoi alkuverryttelyllä, joka tapahtui olympiastadionin nurmikolla reippaan musiikin säestyksellä. Helsingin uusi kaupunginjohtaja Eeva-Riita Siitonen oli lähettämässä naiset taipaleelle.

Kymmenen kilometrin kävelyreitti kiersi Töölönlahden ja päättyi olympiastadionin C-portille, alkupisteeseensä. Kuljimme ohi Linnanmäen huvipuiston, läpi Kaisaniemen puiston, ohitimme Finlandia-talon ja Oopperatalon. Matkan varrella oli useita huoltopisteitä, jotka tarjosivat juotavaa janoisille. Matka kului iloisesti rupertellen. Perillä meitä odotti kevyt lounas jonka nautimme stadionin nurmikolla.

Osallistuminen Naisten Kymppille kuului osana yhdistyksemme 25-vuotisjuhluvuoden tapahtumiin. RK

Kenelle kuuluvat pajatson markat?

Uhkaavatko ulkomaiset raha-automaattiyrittäjät pienen Suomen vammaisjärjestöjen tulevaisuutta? Voiko pajatsonpelaaja jatkossakin luottaa siihen, että hänen markansa menevät hyvään tarkoitukseen eli esimerkiksi kuurosokeille? Tuntosarvi selvitteli.

RAY:llä on nykyään yksinoikeus raha-automaattitoimintaan Suomessa. Vain RAY saa kerätä rahapeleihin, kuten pajatsoihin ja kasinopeleihin kertyneet rahat. RAY on jakanut ne avustuksina sosiaali- ja terveysjärjestöille, muiden muassa Suomen Kuurosokeat ry:lle. Yksityiset yrittäjät eivät ole saaneet pitää rahapelejä ja kerätä niihin kertyviä rahoja itselleen.

Jotkut ulkomaiset yrittäjät ovat kuitenkin tehneet Euroopan Unionille valituksen RAY:n toiminnasta. Heidän mielestään Suomi rikkoo EU:n säännöksiä, kun se antaa vain RAY:lle yksinoikeuden rahapeleihin. Valittajien mielestä muillakin yrityksillä on oikeus rahapeliteiminnan harjoittamiseen. Jos yrittäjien valitus hyväksytään, sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoitus voi olla uhattuna.

Silloin rahapelejä saisivat pitää yllä myös yksityiset yrittäjät Suomesta ja ulkomailta. He tuskin haluavat jakaa rahojaan sosiaali- ja terveysjärjestöille.

Suomalaiset RAY:n puolella

RAY:n kanta valitusasiaan on selvä: voittoja antavat raha-automaatit kuuluvat nykyisen lainsäädännön mukaan RAY:n yksinoikeuteen. "Rahapeliä yksityistäminen ja siten myös ulkomaisten peliyrittäjien tulo maahamme olisi kaikelle vapaaehtoiselle järjestötoiminnalle vakava isku", sanoo RAY:n uusi toimitusjohtaja Markku Ruuhonen.

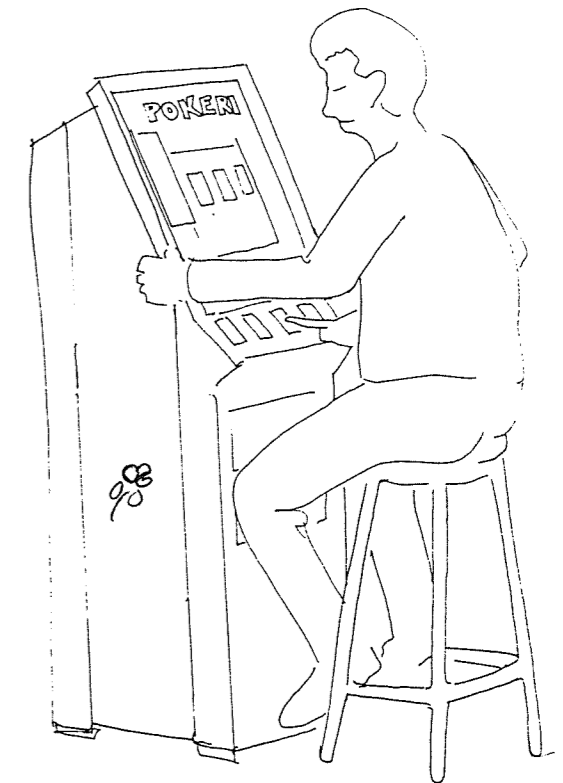
RAY:n tekemien kyselyiden mukaan sillä on tukenaan myös poliitikkojen ja tavallisten suomalaisten vankka kannatus. Rahapeleihin ja pelaamiseen suhtaudutaan Suomessa poikkeuksellisen myönteisesti. Osittain tämä johtuu siitä, että rahojen tiedetään menevän hyvään tarkoitukseen eli ihmisten hyväksi. Euroopan maista Suomessa rahapeliä tuotetaan palautuu yhteiskunnan hyväksi ylivoimaisesti suurin osuus.

"Kyselyiden perusteella noin 80 prosenttia suomalaisista suhtautuu erittäin myönteisesti tai myönteisesti nykyiseen rahapelijärjestelmään. Verrattuna muihin maihin suhtautuminen on jopa ennätysellisen myönteistä", kertoo RAY:n avustustoiminnan uusi johtaja Hannu Salokorpi.

"RAY:n toimintaa ei ehkä suomalaisten keskuudessa tunneta yksityiskohtaisesti, mutta pääperiaatteet ovat tutut. Pajatson kyljessä lukeva teksti "kansanterveydelle" on useimmille tuttu", Salokorpi mainitsee.

"Yhdenmukainen poliittinen mielipide ja kansalaismielipide ovatkin paras turva järjestelmämme säilymiselle", toimitusjohtaja Ruuhonen sanoo. Hän muistuttaa myös järjestöjä raha-asioiden miettimisen tärkeydestä: "Joskus tuntuu, että järjestöt pitävät RAY:n rahoituskanavaa itsestään selvänä asiana".

Tähän mennessä EU:ssa tehtyjen päätösten perusteella valituksen läpimeno ei näytä todennäköiseltä. Tätä puoltaisi myös se, että EU:lla ei ole pelitoimintaa sääteleviä yleisiä direktiivejä eli ohjeita lainsäädännölle. Jokainen EU-maa on saanut järjestää rahapeliänsä omalla tavallaan.

Työ jatkuu entiseen malliin

Lopullisia päätöksiä valituksista saadaan varmasti odotella pitkään. Sillä välin RAY ja järjestöt voivat varmaankin rauhassa keskittyä omaan työhönsä.

Kesäkuun alussa avustustoiminnan johtajaksi tullut Salokorpi kertoo, että toimintaa jatketaan entiseen malliin ja entisillä linjoilla. Toiminta on vuosikymmenten varrella muuttanut nykyiseen malliinsa, eikä suuriin linjanmuutoksiin ainakaan toistaiseksi ole tarvetta. 1990-luvun uusi sana on hallittu kasvu: "RAY:n toiminnassa on mukana valtava määrä yhteistyökumppaneita. Siksi on järkevää, että kasvattamme toimintaamme hallitusti, ei millä hinnalla hyvänsä." LE

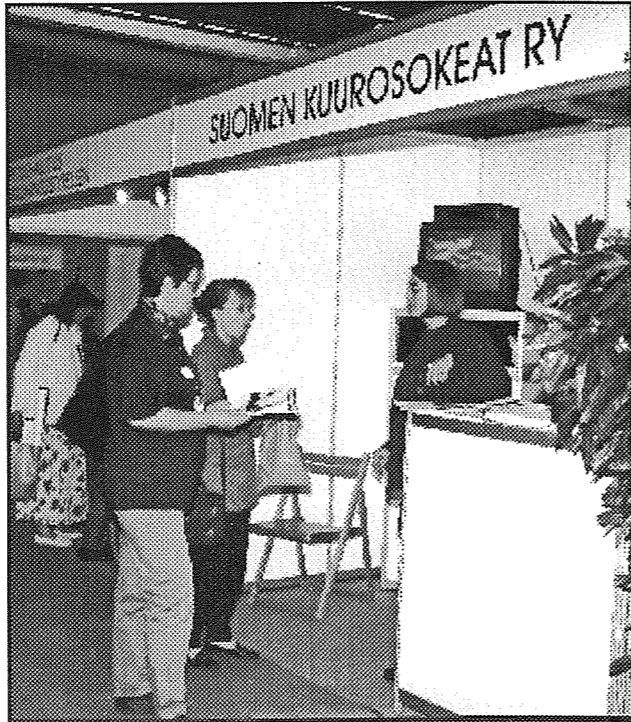
Terve-SOS-messuilla Turussa

Paljonko Suomessa on kuurosokeita? Miten suuri osa heistä on lapsia? Miten kuurosokeat kommunikoivat?

Näihin kysymyksiin saatiin vastailta useasti Turun messukeskuksessa järjestetyillä Terve-SOS-messuilla. Suomen Kuurosokeat ry esitteli toimintaansa sosiaali- ja terveysalan työntekijöille, opiskelijoille sekä muille aiheesta kiinnostuneille. Kolmipäiväiset messut järjestettiin toukokuun lopulla.

Yhdistyksen toiminta sekä kuurosokeusasiat yleensä herättivät kovasti kiinnostusta messukävijöiden keskuudessa. Osastolla jaetun yhdistyksen avaimenperän otti mukaansa arviolta parisen tuhatta messuvierasta. Useimmiten kävijä vielä pysähtyi osastolle kyselemään kuurosokeiden asioista.

Yhdistyksen osastolla esittelijöinä toimineet Turun kuurosokeiden kerhon vetäjä Heli Kauppinen, tiedottaja Liina Eloaho sekä toimittaja Raili Karisaari jakoivat ahkerasti yhdistyksen esitteitä ja uusi. ita Tuntosarvi-lehteä. Videolta näytettiin yhdistyksen toiminnasta ja kuurosokeiden kommunikoinnista kertovia videoita. Etenkin apuvälineistä kertovat osuudet pysäyttivät

messuvieraat videota seuraamaan. Myös kuurosokeiden ystävätoiminta oli hyvin esillä messuilla.

Messut osoittautuivat myös hyväksi paikaksi tavata yhteistyökumppaneita, esimerkiksi muiden järjestöjen edustajia. Vaihdettiin tuoreimpia kuulumisia mm. kuulovammaisjärjestöjen ja Stakesin, sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja koulutuskeskuksen väen kanssa.

Terve-SOS-messuilla kävi kolmen päivän aikana yhteensä noin 13 000 vierasta. Näytteilleasettajia oli noin 200. Muun muassa Kuurojen Liitto ja Kuulonhuoltoliitto olivat mukana omilla osastoillaan. LE

Apuväline-uutuuksia kuurosokeille

Terve SOS 96 -messuilla oli esillä apuvälineitä, joista osa oli jo ennestään tuttuja, osa vasta tulossa markkinoille. Kuulonhuoltoliiton osastolla **Ulf Itäinen** esitteli laitteita, joista voisi olla paljon apua myös kuurosokeille.

Hälyttävä kännykkä

Matkapuhelin kuuluu jo joka viidennen suomalaisen varustuksiin. Benefon on kehittänyt kaksi matkapuhelinmallia, joihin on yhdistetty myös hälytystoiminto eli sos-toiminto. Muilta osin nämä puhelinmallit, Beta ja Delta, vastaavat Benefonin vakiomalleja. Puhelimet on tarkoitettu esimerkiksi yksin asuville vanhuksille ja vammaisille sekä sellaisille henkilöille, jotka esimerkiksi sairauskohtausten vuoksi saattavat tarvita pikaista apua.

Puhelinmallissa on näppäin, joka on yhdistetty Telen hätäpalvelukeskukseen. Kun henkilö painaa sos-nappia kaksi sekuntia, puhelin lähettää hätäviestin, joka sisältää tiedon puhelimen omistajasta ja hänen osoitteestaan. Sos-palvelukeskuksessa on tiedot henkilöstä. Niiden perusteella hänelle lähetetään apua.

Langaton hälytin Aviso

Langaton hälytin Aviso kertoo kuulovammaiselle selvästi, että vieras on tulossa tai puhelin soi. Hälyttimen asentamisesta ei tule lisäkustannuksia, eikä se vaadi ruumentavia tai hankalia johtoja seinille.

Aviso-hälyttimeen kuuluu lähetin, joka kytketään verkkovirtaan ja liitetään joko ovikelloon tai puhelimeen. Sen lisäksi tarvitaan vastaanotin, joka laitetaan pistorasiaan samalla tavalla kuin puhelinpistoke. Vastaanotin tunnistaa esimerkiksi lapsen itkun, puhelimen äänen tai ovikellon summerin. Niitä voi laittaa eri paikkoihin, esimerkiksi keittiöön, olohuoneeseen ja vaikkapa kylpyhuoneeseen.

Kun esimerkiksi puhelin soi, vastaanotin antaa merkkejä, jotka muistuttavat salamavalon välähdyksiä. Valo on niin kirkas, että sen huomaa heikkonäköinen hyvin.

Tunnistimen hinta on noin 3.000 markkaa. Vastaanottimen hinta on 8,70 mk kappale ja niitä tarvitaan useita, riippuen siitä, missä henkilö oleskelee. Avisoa ja siihen liittyviä laitteita myy Kuulonhuoltoliitto ja KL-Support. RK

Lukijoiden postia

Juhlavuosi – Turun kerhon ihmevuosi

Hienoja tapahtumia syntyy tänä vuonna. Eiköhän rakkauskin meissä ala kasvamaan, kunhan hieman silmiämme räpyttemme, korviamme heristelemme, siipiämme kohentelemme ja räpylöitäkin ravistelemme.

Kaikki tämä yhdessä on elämän eliksiiriä eli voimaa. Tätä kehitystä on tarvittu. Joka puolella tuntuu olevan uutta puhtia. Rakkautta elvytetään. Opitaan välittämään toisistamme ja arvostetaan toinen toistemme kosketuksen merkitystä, koska me kaipaamme toinen toisemme läheisyyttä ja apua. Kuukaan ei saa jäädä yksin.

Turun kerhossa tapahtuu todella monenlaista. Jokaiselle varmasti ajatus virittyy, yhdelle sinne toiselle tänne. Heli ystävineen pistää pysyttyn ihmettelemisen aiheita ja puhaltelaa niskaan niin, että yksi ja toinen herää. Kun mennään vuosi ja toinenkin eteenpäin, saattaa masennukset olla tuulen viemiä.

Rakkaus on rakentavaa ja kaunista. Välinpitämättömyys on passiivisuuden ja masennuksen aiheuttaja, kuin tuholainen. Toivokaamme, että koko maamme kansantalous elpyy ja rakentuu kauniiksi, rakkaudessa, meidän parhaaksi.

Rakkaita auttajia

Onneksi on heitä, jotka halusta avoimin silmin katsovat tositalanteisiin ja auttavat. En vähättele kehtään vammautunutta, sokeaa kuulevaa tai kuuroa näkevää. Uskon monien pahoittelevan meidän kohtaloa, kun kummatkin aistit ovat riekaleina. Olemme kiitollisia lähimmäisen rakkaudesta, jota joillakin ihmisillä on. He pyrkivät auttamaan meitä ja viemään tietoa eteenpäin.

Kaikissa toiminnoissa tulee vaikeita tilanteita, joiden selvittäminen on raskasta. Kun saa auttavaa ymmärtämystä osakseen, jaksaa taas yrittää. Yhdessä voi löytää oikean apuvälineen, jolla edetään ja pysytään pitämään kontaktia. Tällä tavoin kehitellään samalla uutta tehoa. "Yhteistyö on voimaa". Tämä on iskulause, joka pitää paikkansa.

Minulle on sattunut monia sairauksia samaan aikaan. Jos minua ei olisi huomioitu ja kuunneltu, en olisi yksin selvinnyt. Onneksi on heitä,

joilla on halu auttaa. Sairaudet vievät voimani. Passiivisuus kauhistuttaa, kun kaikki pysähtyy. Elämä menettää mielenkiintonsa. Rakastan teitä Ystävät, jotka olette auttaneet minua saamaan apua. – Apua löytyy kun autetaan! Kiitos teille!

Iris Alkio

Vanha kirkko

*Keskellä tumman metsän
temppelellä vanha on.
Loistavat kultaiset ristit
valossa auringon.*

*Tummat, kiviset seinät
aikoja uhmajaa,
ikivihreä sammal ja heinät
sen seiniä koristaa.*

*Rantaan metsäjärven
rakensi kansa kerran
temppelellä hohtavin ristein
kunniaksi Herran.*

*Yhäkin Herran
kansa kirkkoonsa vaeltaa
julistaen sillä
Herransa kunniaa.*

*Auringonvalo kirkas
luo seinille varjojaan,
kirkon suojissa kansa
käy kiitosta laulamaan.*

Hilkka Nieminen

Ratapässin kyydissä Varkauteen

Kevätkokous vietiin tällä kerralla läpi melko kosteissa oloissa kun sateli vähän joka päivä. No, eipä tuo paljon haitannut junaa vaihtaessa tai talosta toiseen kipittäessä. Asiat käsiteltiin sopivasti päivän kuluessa ja illalla syötiin ja kiilloitettiin lattia ja kengän pohjat. Ulkomaan matkoista oli aika tarkka selvitys ja laskelmat jokaiselta edustajalta. Minulle riittäisi matkojen yhteissumma, koska tiedän, että näistä on aika tarkka kontrolli.

Oli yllätys minulle, että vielä on sellaisia ratoja, joissa vielä kuulee ja tuntee vanhan ajan junankolketta. Toinen yllätys oli se, että junaa veti "ratapässi" eli vaihtoveturi, jollaisessa olin paljon mukana vauhu- ja vaihdemiehenä. Asuin samassa talossa kuskin kanssa. Haimme yöllä kahden aikoihin Äetsän asemalta säiliövaunuja, jotka tavarajuna jätti sinne.

– Vähän huumoriakin! "Pässi" toi tyhjiä santavaunuja asemalle ja VR merkkasi ne M-kirjaimella. Asumapäällikkö huusi ikkunasta junamiehille: "Heittäkää ämmät sivuraiteelle ja antakaa potku takapuoleen." Aseman edessä kulki kaksi vanhempaa naista. He saivat äkkiä jalat alleen, kun luulivat, että heitä tarkoitettiin.

Risto Ruusunen

Kokemuksia ja muisteloita pariviestinnän kurssilta Kivirannasta

Oli antoisin kurssi, mitä tiedän koskaan järjestetyn. Kaikki oli niin hyvin suunniteltu, että kielteistä ei hakemallakaan löytynyt; yllättävää, myönteisessä mielessä.

Vetäjät olivat löytäneet toisensa niin, että sävel soi ilman soraääniä. Vetäjät olivat suunnitelleet tosi hienon kurssiohjelman; siitä lämmin kiitos heille. Ohjelmaan kuului pariviestintää, kehon kielen ymmärtämistä ja rytmin tajuamista. Saimme tietoa eri kulttuureista, joita kertoi kurssilaisille Jorke ja Russ – Jorke on kotoisin Perusta ja Russ Englannista.

Kurssilaiset saivat myös tutustua erilaisiin soittimiin ja rumpuihin käsin kosketellen. He saivat myös kokeilla omaa rytmitajuaan. Se osoittautui yhteen sen tosiasian kanssa, että vaikka ihminen ei näe eikä kuule, niin rytmitys kuitenkin sujuu. Ruokaa oli riittävästi kaikille, saunoa sai joka ilta. Yhtenä iltana lämmitettiin rantasauna ja monet heittivät talviturkkinsa sinne Pyhäjärven aaltoihin.

Kurssilaiset olivat sitä mieltä, että tuollaisia pariviestinnän kursseja pitää olla ainakin kerran vuodessa. Meille jäi hyvä mieli viikon ohjel-

masta, kurssikeskuksesta ja myös hyvästä huolenpidosta.

Me kurssilla olleet haluamme kiittää teitä – Anna, Kaija, Kirsti, Merja, Riitta, Russ – siitä hienosta olost ja laatimastanne ohjelmasta. Toivotamme teille oikein lämmintä kesää ja edelleen hyviä kursseja.

Vilho

Ylitorniolaiset Irja Rantatalo ja Markku Tirronen ovat saaneet tyttövauvan 7.5.1996. Vauva on perheen neljäs.

Painoa pikkuneidillä oli syntyesään 2 390 grammaa ja pituutta 47 senttiä. Vauvalla oli syntyessään jo kaksi hammasta.

Lämpimät kiitokset kuurosokeiden Lapin kiertävälle kerholle syntymäpäivän muistamisesta 29.3.1996. – Nahkareppu on tosi kätevä ostosmatkoilla!

Marja Korteniemi

Näkövammaisten lomaviikolla

Olimme Tampereella saaneet kutsun tulla yhteiselle lomaviikolle seurakunnan kurssi- ja lomakeskukseen "Torppaan". Kuurojen osastokin sai kutsun, kuten me kuurosokeatkin. Meitä kuurosokeita lähti mukaan vain kaksi, Vieno Hyttinen ja minä.

Tampereen keskustorilta vei tilausbussi meidät perille Tampereen ja Ylöjärven rajalla olevaan kauniiseen "Torpan" keskukseen. Meitä oli yhteensä noin 30 henkeä, mukaanluettuna Vienon ja minun tulkit sekä näkövammaiset oppaineen.

Näkövammaisten diakonissa Tuula Laitinen toivotti meidät avustajien ja talonmiehen kanssa tervetulleiksi. Torppa on kaunis ja tilava paikka. Sinne sopii paljon majoitettavia. Seurakunnan lasten ja nuorten lomapaikkana se on erittäin toimiva. Nytkin oli piha puolillaan koululaisia, kun tulimme perille.

Viikko oli erittäin onnistunut Vienolle ja minullekin. Olimme hankkineet ajoissa tulkit, että kommunikaatiokin toimi näkövammaisten joukossa.

Sää oli kaunis koko viikon. Ohjelmaa oli monenlaista joka päivälle. Rannassa, kauniilla niemellä oli ulkoilmakirkko. Paljon penkkejä ja iso puinen risti ja saarnatuoli. Viikon aikana siellä pidettiin har-

taus, jonka tuli pitämään Härmälän kaupunginosan kirkkoherra. Saarnan jälkeen luin sitten oman runoni "Vanha kirkko". Sen jälkeen paistimme lätyjä ja joimme kahvit. Tilaisuudesta jäi mukava muisto.

Toinen jumalanpalvelus oli loppuviikolla, kun Tuomiokirkkoseurakunnasta tuli kirkkoherra pitämään suuressa salissa leirijumalanpalveluksen ja jakamaan ehtoollisen. Hämmästyin, kun huomasin kuinka aktiivista väkeä näkövammaiset ovat. Heillä oli paljon ohjelmaa; oli pianonsoittoa ja laulua, tarinoita, runon lausuntaa, huumoria. Kaikki olivat iloisia ja ystävällisiä meille kuurosokeille.

Ohjelmaan kuului myös kota-ilta. Suuressa kodassa paloi valkea. Siellä paistimme makkaraa ja joimme kahvia. Ohjelmasta piti huolen poikaleirin vetäjä. Hän oli oikea lapinkävijä; osasi joikaa ja laulaa lapin lauluja sekä kertoa tarinoita. Tuntui aivan siltä kuin olisimme olleet Lapissa. Sain myös huomata, että näkövammaiset olivat ottaneet ohjelmaansa myös erään avustajan päivittäiset luku-tunnit. Kirja, jota hän luki, oli minun uusin kirjani "Tyttö vanhassa kaupungissa". Viikosta jäi minulle ja Vienolle mukavia muistoja.

Hilkka Nieminen